

FEBRUAR 2017

“DEM VI TALER OM”

ETNISKE MINORITETER I DANSKE NYHEDSMEDIER

Indholdsfortegnelse

1	Forord	2
	Gentagelse af begreber og kategorier	3
	Hvem står bag?	5
2	Hovedkonklusioner	6
3	Undersøgelsens resultater	8
	3.1 Etniske minoriteter er underrepræsenterede som nyhedskilder	9
	Majoritet og minoritet i tal	10
	3.2 Hvornår er etnicitet interessant?	11
	3.3 Minoritetskilder er overvejende mænd	12
	3.4 Minoritetskilder på tværs af medier og medietyper	13
	3.5 Mediernes egen - historier fylder meget	15
	3.6 Hvilke emner skriver medierne om?	15
	3.7 Kilderereservater: minoritets- og majoritetskilder fordelt på stofområder	17
	3.8 Udlændingestoffet er minoritetskilders hjemme- og udebane	19
	3.9 Det politiske stof er majoritetskilders domæne	20
	3.10 Religion som minoritetsnyheder	22
	3.11 Kriminalstoffet og etniske minoriteter	24
	3.12 Minoritetskilder optræder som minoritetsborgere	25
3.13 Ekspertkilder på minoritetsforhold	27	
4	Hvad er mediernes rolle?	29
	4.1 Medierne som spejl af samfundet	29
	4.2 Medierne som medskaber af minoriteternes position i nyhedsbilledet	30
	Rapporter refereret i undersøgelsen	31
	Bilagsrapport	32

Forord

Indvandrere og efterkommere er genstand for stor opmærksomhed og debat i det danske samfund. Medier, politikere og befolkning har over de seneste årtier haft en kontinuerlig interesse for spørgsmål om, hvor mange og hvilke indvandrere Danmark modtager, samt hvordan og hvorvidt disse er integreret i det danske samfund. I relation hertil diskuteres også spørgsmål om religion, traditioner, kvindesyn, værdier m.m. Skiftende regeringer har indført forskellige lovgivningstiltag for at regulere indvandreres adgang til Danmark, ligesom generelle integrationsspørgsmål over de seneste mange år har været et helt centralt emne ved folketingsvalg og i den politiske debat. Alt dette får borgerne først og fremmest indtryk af gennem nyhedsmedierne.

Spørgsmål om indvandrere og efterkommere er altså markant tilstede på mediernes dagsorden og har været det i flere årtier.

Det er dog ikke ensbetydende med, at indvandrere og efterkommere selv får tilsvarende plads og taletid i medierne. Denne rapport undersøger, hvorvidt nyhedsmedierne kun taler om indvandrere og efterkommere, eller om de også taler med dem.

I 2012 udkom den første undersøgelse af mediernes dækning af indvandrere og efterkommere under titlen "Nydanskerne i nyhedsmedierne". Undersøgelsen var lavet ud fra et ønske om at skabe et kvalificeret grundlag for debatter om indvandrere og efterkommeres tilstedeværelse og optræden i danske nyhedsmedier.

Denne rapport er en opfølgning på rapporten fra 2012 og bygger på de samme grundlæggende spørgsmål for at lave en kortlægning af nyhedsbilledet:

- Hvor meget fylder indvandrere og efterkommer i det danske nyhedsbillede?
- Hvilke nyhedshistorier optræder de i?
- Hvilken rolle spiller de i nyhedsdækningen?

- Rapporten er beskrivende og kvantitativ og bygger på kodningen af 2966 nyhedskilder i 1190 nyhedshistorier fra ni danske medier fra udvalgte dage i de første 14 uger af 2016.

- De kvantitative opgørelser over nyhedskilder, stofområder og kildetyper vil blive diskuteret i forhold til, dels tal fra Danmarks Statistiks rapport "Indvandrere i Danmark 2016" og dels generelle karakteristika ved danske mediers praksis.

Hvorfor gentage undersøgelsen?

Hovedkonklusionerne fra 2012-rapporten var:

- Ca. 10% af befolkningen i 2011 var indvandrere eller efterkommere af disse, men dette blev ikke afspejlet i nyhedsbilledet, hvor kun små 5 % af nyhedskilderne var indvandrere eller efterkommere.
- Indvandrere og efterkommere var primært kilder til historier om integration og kriminalitet.
- Indvandrere og efterkommere optrådte primært som minoritets borgere og sjældent som beslutningstagere eller eksperter.

I en opfølgning på rapporten kan det spores, hvorvidt der sker ændringer over tid. F.eks. kunne man forvente, at den demografiske udvikling i forhold til etniske minoriteters andel af befolkningen, deres roller og positioner i det danske samfund gradvist ændrer sig, hvorfor det er værd at undersøge, om disse ændringer også afspejles i nyhedsbilledet.

Omvendt tyder andre undersøgelser på, at skævheden i mediernes repræsentation af bestemte befolkningsgrupper ikke nødvendigvis ændres af sig selv som følge af ændringer i samfundsudviklingen.

Nærværende undersøgelse er inspireret af den globale undersøgelse "Who Makes The News", som har målt andelen af kvinder i nyhedsbilledet hvert femte år siden 1995. Her viste tallene fra seneste undersøgelse fra 2015, at mediebildet ikke er fulgt med den generelle udvikling i ligestilling målt på kvinders uddannelsesniveau, erhvervsaktivitet, samt andelen af kvinders deltagelse i politisk arbejde (*Jørndrup og Bentsen 2016*).

I 2014 udkom undersøgelsen "Betyder det noget? Et ledelsesblik på etnicitet og nyhedsmedier" fra Tribunal (*Schott og Stenum 2014*). Her blev redaktører på en række nyhedsmedier interviewet om bl.a. deres kendskab til rapporten "Nydanskere i nyhedsbilledet" og spurgt ind til deres reaktioner på rapportens konklusioner. Langt fra alle redaktører kendte til rapporten, og selvom de færreste var overraskede over undersøgelsens hovedpointer, så anså de hverken problematikken som særligt væsentlig for deres virke, eller som noget medierne selv kunne ændre det store på, men derimod som et samfundsvilkår, der sikkert ville ændres med tiden.

Redaktørernes reaktioner peger på, at et tilbagevendende fokus på problematikken er nødvendigt for at kunne undersøge, hvorvidt medierne blot – som de selv beskriver – afspejler en eksisterende marginalisering i samfundet, eller om mediernes egen praksis medvirker til, eller forstærker fraværet af etniske minoriteter i nyhedsbilledet.

Gentagelse af begreber og kategorier

Undersøgelsen bærer i sin grundstruktur en uløselig problemstilling i de ord og begreber, der anvendes. Undersøgelser af medierepræsentation er ofte grundet i en tese om, at indvandrere og deres efterkommere ikke inkluderes som ligeværdige medborgere i det danske samfund, men først og fremmest ses som 'fremmede' i modsætning til de andre danskere. Men hvordan undersøger man dette uden selv at lave skel og overfladiske kategoriseringer? Kan man skille bestemte kilder ud i modsætning til resten? Og hvad kaldes de så?

Problemstillingen er ikke ny, men ingen synes at have fundet det ideelle svar. Tribunals undersøgelse blandt nyhedsredaktører viste, at også medierne kæmper med betegnelser for de etniske minoriteter i den daglige nyhedspraksis. I 2012-rapporten anvendtes betegnelserne 'nydanskere' og 'gammeldanskere', mens vi i denne rapport vælger de mere gængse betegnelser "etnisk danske/majoritetskilder" og "etniske minoriteter/minoritetskilder".

I flere af tabellerne er tallene dog splittet op, så der kan skelnes mellem minoritetskilder med vestlig og ikke-vestlig etnicitet. Disse opdelinger følger de samme principper som Danmarks Statistiks opgørelser over indvandrere og efterkommere i Danmark.

Konkret er kildernes etniske oprindelse kodet på baggrund af deres navn (se mere i bilagsrapporten), hvilket jo selvklaart kan efterlade en række tvivlsspørgsmål og uklarheder. Hvordan kodes børn af blandede forældre-/ægteskaber, hvor kommer navnene egentlig fra og hænger navn og familiehistorie altid sammen osv.? Vi genbruger den samme metodik fra den forrige undersøgelse for at have det bedste grundlag for sammenligning. Derved deler denne undersøgelse samme potentielle fejlkilder som den foregående.

Hvem står bag ?

Undersøgelsen er ligesom sidst sat i verden på foranledning af Ansvarlig Presse og finansieret af JP/Politikens Fond, Århus Stifttidendes Fond og Ansvarlig Presse.

Det oprindelige undersøgelsesdesign er udviklet af Kontrabande ved direktør Søren Schulz Jørgensen m.fl., og vi har i videst muligt omfang fulgt denne undersøgelses metode og analyse med henblik på at kunne sammenligne resultaterne fra de to undersøgelser.

Nærværende undersøgelse er udarbejdet ved Center for Nyhedsforskning, Roskilde Universitet under ledelse af lektor Hanne Jørndrup i samarbejde med videnskabelig assistent Leif Pedersen, der har stået for arbejdet med at indsamle og registrere nyhedsartiklerne.

Leif Pedersen har ligeledes, i samarbejde med seks studentermedhjælpere, stået for selve kodningen og bilagsrapporten. Hovedrapporten er skrevet af Hanne Jørndrup.

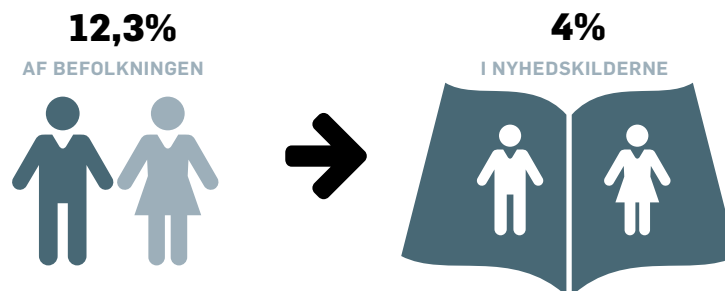
Hovedkonklusioner

Da rapporten "Nydanskere i nyhedsbilledet" udkom i 2012 var det den hidtil grundigste undersøgelse af nyhedsmediernes inddragelse af minoritetskilder. Nu er undersøgelsen ligeledes den første, der er blevet gentaget med henblik på at kunne undersøge, om der er sket en udvikling over de seneste fem år.

Mange af hovedkonklusionerne fra 2012-rapporten bliver bekræftet i den opfølgende undersøgelse, mens der også er forskelle at spore:

- **Statistisk set er etniske minoriteter underrepræsenteret i nyhedsbilledet.**

Hvor etniske minoriteter i 2016 udgør 12,3 % af befolkningen, så optræder de kun som 4 % af nyhedskilderne i de undersøgte medier. Underrepræsentationen er dermed forøget siden sidste undersøgelse.

- **Kvindelige minoritetskilder er dobbelt underrepræsenteret:**

Kvindelige kilder er generelt underrepræsenteret i materialet, hvor kun ca. 1/3 del af kilderne er kvinder. For etnisk danske kilder er fordelingen 33 % kvinder og 67 % mænd, mens det for minoritetskilder er 29 % kvinder og 71 % mænd. Minoritetskvinde er altså både underrepræsenteret gennem køn og etnicitet.

- **Minoritetskilder optræder i nyhedsreservater:**

Særligt de ikke-vestlige nyhedskilder optræder næsten udelukkende i historier indenfor udlændingestof, religion (her forstået som historier om Islam) og kriminalstoffet. Alle stofområder, der i udbredt grad problematiserer etniske minoriteters inklusion som borgere i Danmark.

- **Minoritetskilder er fraværende i den politiske dækning af udlændingestoffet:**

Selvom den største koncentration af minoritetskilder findes i udlændingestoffet, så er det næsten udelukkende majoritetskilder (primært beslutningstagere), der optræder i de politiske historier knyttet til spørgsmål om udlændige, indvandring og integration.

- **Minoritetskilder optræder som kilder i sager om minoritetskriminalitet:**

30 % af de ikke-vestlige minoritetskilder findes i historier om kriminalitet og terror.

Undersøgelsen kan ikke på baggrund af kildematerialet konkludere, om etniske minoriteter er over- eller underrepræsenteret i forhold til etniske minoriteters andel af de dømte kriminelle i Danmark.

Men vi kan konstatere, at minoritetskilder optræder i kriminalstoffet, når det drejer sig om særlige "etnisk minoritets-emner": vold i "indvandrerfamilier", mandlige flygtninges seksuelle overgreb og terrørsager.

- **Minoritetskilder optræder som ekspertkilder – men kun i udlændingestoffet'**

I 2012-rapporten var der næsten ingen minoritetskilder, der blev anvendt som ekspertkilder, men dette har ændret sig. Dog er det primært i historier om udlændinge, religion (Islam) m.v., at medierne indhenter minoritetskildernes ekspertise. De forstås altså i dobbelt forstand som 'minoritetseksperter'.

Til det overordnede spørgsmål om, hvorvidt mediernes kildebrug afspejler allerede eksisterende magtforhold og repræsentation i samfundet, eller om medierne selvstændigt medvirker til at forme nyhedsbilledet af etniske minoriteter, så giver undersøgelsen svar, der peger i begge retninger:

- **Mediernes kildebrug afspejler samfundet**

Dette ses særligt, hvad angår fraværet af minoriteter blandt beslutningstagere i kildematerialet. Da beslutningstagere er en dominerende kildegruppe i nyhedsmedierne, forstærker fraværet af minoriteter blandt beslutningstagere det samlede antal af minoritetskilder.

- **Medierne medvirker aktivt til billedet af etniske minoriteter**

Materialet kortlægger dog, at en meget stor del af minoritetskilderne optræder i et antal højt prioriterede egen-historier, som medierne selv sætter på dagsordenen. I undersøgelsens materiale er det særligt kritiske historier fra TV2 om "indvandrer miljøer" og moskéer, som sætter dagsordenen for, hvordan muslimske minoriteter optræder i nyhederne. Disse historier er kendetegnet ved, at de problematiserer hvorvidt minoriteternes religion, familiemønstre og traditioner er foreneligt med danske love, traditioner og normer.

Undersøgelsen er baseret på i alt 2966 nyhedskilder i 1190 nyhedshistorier fra ni danske medier i udvalgte dage i de første 14 uger af 2016.

Vi har undersøgt indlandshistorier i BT, Ekstra-Bladet, Politiken, JyllandsPosten, MX, Fyens Stiftstidende, Nordjyske, fra TV-avisen på DR1 18.30 og 21.30 samt TV2-Nyhederne 19.00 og 22.00 og kodet dem for kildebrug og stofområder.

Undersøgelses resultater

I de følgende afsnit præsenteres og kommenteres rapportens hovedkonklusioner. For nærmere indsigt i undersøgelsens kodeskema og resultater - se bilagsmaterialet. Overordnet om kodematerialet skal dog bemærkes, at vi kun har kodet indlandsnyheder og har i de efterfølgende opgørelser fravalgt at medtage udenlandske kilder. Udenlandske kilder er f.eks. udenlandske statsoverhoveder eller eksperter, der optræder i nyhedsmediernes indlandsstof.

Materialet består altså af historier fra og om Danmark med kilder, der er bosiddende i Danmark.

3.1 Etniske minoriteter er underrepræsenterede som nyhedskilder

I 2011 var andelen af indvandrere og efterkommere i Danmark ca. 10 %, mens de kun udgjorde ca. 5 % i nyhedsbilledet.

I 2016 er andelen af indvandrere og efterkommere i Danmark 12,3 % (Tabel 1) af befolkningen, men udgør kun 4 % af nyhedskilderne i 2016 (se Tabel 2).

Disse tal punkterer forestillingen om, at etniske minoriteter gradvist og automatisk vil indtage en større plads i nyhedsbilledet, idet minoritetskildernes andel tværtimod er gået signifikant tilbage siden den sidste undersøgelse. Disse tal kan i flere sammenhænge problematiseres og bør diskuteres.

Nyhedsmediernes rolle og virke i det danske samfund er legitimeret af en forestilling om, at medierne er centrale for den offentlige debat og fungerer som informationskanal for borgerne om, hvad der sker i samfundet. Pressens rolle betragtes derfor, ideelt set, som at afspejle samfundet i al dets mangfoldighed. Men hvis dele af befolkningen kun i ringe grad genkender sig selv og deres problemstillinger i nyhedsbilledet, kan dette have konsekvenser for såvel samfund som de marginaliserede borgere selv.

Mediernes beskrivelser af samfundet er i høj grad med til at forme såvel den offentlige debat som de politiske beslutninger for fremtiden. Hvis nyhedsmedier udelader synspunkter og perspektiver fra bestemte befolkningsgrupper eller fremstiller disse på stereotype og fordomsfulde måder, risikerer både den offentlige debat og de politiske beslutninger at blive præget deraf. Dette kan betragtes som et demokratisk problem, men kan også medvirke til at marginalisere de oversete befolkningsgrupper yderligere og afføde frygt og mistro borgere imellem.

Mediernes rolle i at opretholde en såkaldt "sammenhængskraft" – borgernes forståelse af at være en del af og forpligtet af samfundet – kan næppe undervurderes. Omvendt kan mediernes betydning som "eksklusionskraft" være mindst lige så vigtig og medvirke til, at minoritetsborgere ikke identificerer sig som borgere i Danmark. Fraværet af minoritetskilder i nyhedsbilledet bliver endog mere bemærkelsesværdigt, når man ser på, hvor dominerende spørgsmål om indvandring og integration har været i både mediernes- og den politiske dagsorden i de seneste årtier. Etniske minoriteter i samfundet optager altså både medier, befolkning og politikere markant, hvorfor andelen af minoritetskilder kan synes ekstra påfaldende.

Endelig kan fraværet af minoriteter i nyhedsbilledet også udgøre et problem for medierne selv i forhold til at nå læsere, seere og lyttere. Hvis man som minoritetsborger ikke kan genkende sig selv i nyhedsbilledet, vælger man muligvis de danske nyhedsmedier fra. Hvormed mister medierne et potentielt publikum og kundegrundlag – mens den offentlige debat mister potentielle deltagere.

Majoritet og minoritet i tal

Ifølge Danmarks Statistiks rapport om "Indvandrere i Danmark 2016" er befolkningen inddelt efter kategorier efter oprindelse.

Danmarks Statistik definerer indvandrere og efterkommere på følgende måde:

Indvandrere er født i udlandet og ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark.

Efterkommere er født i Danmark og ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. (s.7)

Befolkningen er fordelt med 86,7 % af dansk oprindelse og 12,3 % indvandrere og efterkommere. Fordelt mellem vestlige, ikke-vestlige, indvandrere og efterkommere ser sammensætningen således ud:

Tabel 1 : Danmarks befolkning efter herkomst pr. 1. januar 2016 (Danmarks Statistik 2016)

OPRINDELSE	PROCENT	ANTAL
Dansk oprindelse	87,7 %	5.003.378
Vestlige lande	4,4 %	251.325
- Heraf indvandrere		226.019
- Heraf efterkommere		25.306
Ikke-vestlige lande	7,9 %	452.548
- Heraf indvandrere		314.484
- Heraf efterkommere		138.064
Befolkningen i alt	100 %	5.707.251

Tabel 2 : Kildernes etniske oprindelse

OPRINDELSE	2012		2016	
	ANDEL	ANTAL	ANDEL	ANTAL
Dansk	90,6 %	2492	95 %	2557
Vestlig	1.3 %	35	0.4 %	12
Ikke-vestlig	3.1 %	85	3.6 %	97
Ved ikke¹	5.0 %	138	0.7 %	20
Kilder i alt	100 %	2750	100 %	2686 ²

¹ Tallene fra rapporterne fra 2012 og 2016 afviger lidt fra hinanden. I 2011 var en langt større andel af kildernes oprindelse f.eks. angivet som "ved ikke" nemlig 5,0% (=138 kilder) mens kodningen i 2016 kun har 0,7% (= 20 kilder).

² Den samlede kodning indeholder 2966 kilder - heraf er frasorteret udenlandske kilder forstået som tyskere bosiddende i Tyskland, tyrkere bosiddende i Tyrkiet osv., så vi kun har indenlandske kilder med deraf N=268

Samlet set udgør alle indvandrere og efterkommere i Danmark 12,3 %, men udgør kun 4 % af nyhedskilderne i 2016. Dette er et signifikant fald i minoritetskilders andel af det samlede antal nyhedskilder forhold til 2011.

Vestlige kilder henviser til indvandrere og efterkommere fra Norden, Vesteuropa, Nordamerika og Australien/New Zealand, mens ikke-vestlige er indvandrere og efterkommere fra resten af verden.

I rapportens analyser vil hovedvægten blive lagt på de ikke-vestlige kilder, da tallene for vestlige kilder er meget små. Ligeledes er debatter om minoriteter i nyhedsbilledet oftest centreret om netop repræsentation af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Ud fra en umiddelbar betragtning er underrepræsentationen af minoriteter i nyhedsbilledet ikke blevet udjævnet, men tværtimod mere udtalt. Hvad der mere konkret gemmer sig bag de overordnede procentsatser undersøges i de følgende afsnit.

3.2 Hvornår er etnicitet interessant?

Et andet spørgsmål, som er værd at bemærke, er hvorvidt kildernes etnicitet er angivet. Hvis det er angivet, må man forvente, at det har været noget, som medierne anser som en nødvendig oplysning for læsernes/seernes mulighed for at forstå og tolke kildens udtalelser.

Tabel 3 : Er kildens etnicitet angivet?

ER KILDENS ETNICITET ANGIVET?	JA		NEJ		TOTAL	
Dansk	0,5	1	99,5	25	100	255
Vestlig indvandrer/flygtning	25,0	3	75,0	9	100	12
Ikke-vestlig indvandrer/flygtning	29,9	29	70,1	68	100	97
					N=	266

*Ved ikke-kategorien i etniske oprindelse er sorteret fra (n=20)

Her ser vi, at det kun er yderst sjældent, at majoritetskilder identificeres ved deres danske etnicitet, mens det forekommer i hvert fjerde tilfælde for kilder med vestlig etnicitet og en anelse oftere for ikke-vestlige kilder. I sammenligning med 2011, så er der sket et bemærkelsesværdigt fald i andelen af ikke-vestlige kilder, der beskrives ud fra deres etnicitet.

I 2011 blev over halvdelen 55,3 % af ikke-vestlige kilders etnicitet angivet, mens det i 2016 kun er 29,9 %.

Hvordan denne udvikling skal tolkes er svært at afgøre. En kvantitativ opgørelse kan intet sige om, hvorvidt faldet i angivelsen af kilders etnicitet kan ses som tegn på inklusion eller en anden form for marginalisering af minoritetskilder. Hertil kræves en langt mere kvalitativ undersøgelse af de konkrete historier, hvilket ligger udenfor denne rapport.

3.3 Minoritetskilder er overvejende mænd

Alle kilder er også kodet for køn og resultaterne angående kildernes kønsfordeling ligger i tråd med andre undersøgelser af kønsfordeling i nyhedsmedierne. I den seneste udgave af den globale undersøgelse Who Makes The News, som baserer sig på tal fra 2015 var fordelingen af mandlige kilder 75 % mod 25 % kvindelige kilder (Jørndrup og Bentsen 2016).

Tallene fra nærværende analyse viser en lidt større andel af kvindelige kilder, men med en anelse større andel af etnisk danske kvinder end ikke-vestlige kvinder.

Kvinder med minoritetsbaggrund er derfor statistisk set underrepræsenteret ud fra to kriterier: både som etniske minoriteter og som kvinder.

Tabel 4 : Kilder fordelt efter køn og etnicitet

ETNICITET OG KØN	MAND		KVINDE		TOTAL	
Dansk	67%	1691	33%	848	100	2539
Vestlig indvandrer/flygtning	75%	9	25%	3	100	12
Ikke-vestlig indvandrer/flygtning	70%	68	30%	29	100	97
					N=	2648

* Ved ikke-kategorien i etniske oprindelse er sorteret fra (n=20). Det samme er ikke muligt at identificere kategorien i køn (n=25). Mellem disse to fravalgte kategorier er der et overlap på syv kilder, så i alt er der sorteret 38 kilder f

3.4 Minoritetskilder på tværs af medier og medietyper

2012-rapporten kunne konstatere forskelle medietyperne imellem, hvor formiddagsbladene havde flest minoritetskilder mens regionalaviserne havde færrest. I nærværende undersøgelse synes forskellene imellem aviserne at være udjævnet (tabel 5).

Derimod adskiller Tv-nyhederne sig fra de andre medietyper med en markant højere andel af særligt ikke-vestlige kilder end de øvrige medier. Faktisk er der antalmæssigt, flere minoritetskilder i Tv-nyheder (N=52), end i alle de andre medier tilsammen (N=45).

Tabel 5 : Kildens etniske oprindelse fordelt på medietype

MEDIETYPEN	DANSK		VESTLIG		IKKE-VESTLIG		TOTAL	
	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Formiddagsblade	97,2%	594	1,0%	6	1,8%	11	100%	611
Gratisavis	96,0%	97	0,0%	0	4,0%	4	100%	101
Regionalaviser	97,7%	517	0,2%	1	2,1%	11	100%	529
Landsdækkende dagblade	97,1%	699	0,3%	2	2,7%	19	100%	716
Tv-nyheder	92,2%	654	0,4%	3	7,3%	52	100%	709
							N=	2666

* Ved ikke-kategorien i etnisk oprindelse er sorteret fra (n=20)

Antallet og andelen af kilder fordelt efter etnisk oprindelse ses i den følgende tabel 6 opgjort for hvert enkelt medie. Medietypen "gratisaviser" dækker jo reelt kun over én enkelt avis nu, nemlig MX (*MetroXpress*), men kategorien er videreført fra 2012-undersøgelsen, hvor de to gratisaviser Urban og 24 Timer var med.

Ligeledes kan man bemærke, at aviserne generelt har det højeste antal kilder. Dog stikker MX og Fyens Stiftstidende ud ved et lavere kildeantal. MX består, i sammenligning med de andre aviser, hovedsageligt med korte artikler med dertil færre kilder, ligesom langt færre artikler svarer undersøgelsens emnevalg. Fyens Stiftstidende har ligeledes færre artikler, der matcher undersøgelsens kriterier, da lokalt/regionalt stof ikke er kodet med.

Tv-nyhederne er ligeledes kendetegnet ved et lidt lavere kildeantal målt pr. udsendelse (særligt de sene nyhedsprogrammer). Også dette forhold er indlysende i forhold til de særlige vilkår, der gælder for Tv-nyheder. Tv-nyhedsprogrammer består af færre nyhedshistorier end f.eks. et dagblad, hvorfor der også samlet set er færre kilder.

Tabel 6 : Etniske kildegrupper pr. medie

MEDIE	KILDENS ETNICITET						TOTAL	
	DANSK	VESTLIG	IKKE-VESTLIG	PROCENT	ANTAL			
Ekstra Bladet	95%	273	2%	5	3%	8	100%	286
BT	99%	321	0%	1	1%	3	100%	325
Jyllands-Posten	95%	353	1%	2	4%	16	100%	371
Politiken	99%	342	0%	0	1%	3	100%	345
MetroXpress (MX)	96%	97	0%	0	4%	4	100%	101
Fyens Stiftstidende	94%	171	1%	1	5%	10	100%	182
Nordjyske Stiftstidende	100%	346	0%	0	0%	1	100%	347
DR TV-Avisen 18.30	96%	230	0%	1	3%	8	100%	239
DR TV-Avisen 21.30	96%	149	0%	0	4%	7	100%	156
TV2 Nyhederne 19.00	89%	195	1%	2	10%	22	100%	219
TV2 Nyhederne 22.00	84%	80	0%	0	16%	15	100%	95
Antal kilder	96%	2557	0%	12	4%	97	100%	2666

* Ved ikke-kategorien i kildens etnicitet er ikke talt med (n=20).

3.5 Mediernes egen-historier fylder meget

TV2 Nyhederne fremstår klart som det medie, der har den største andel af ikke-vestlige minoritetskilder. Ser man nærmere på, hvor disse minoritetskilder optræder, så er knap halvdelen af disse kilder (17 ud af 37 ikke-vestlige kilder på TV2) at finde i nyhedshistorier knyttet til TV2-dokumentaren *Moskeerne bag sløret*, som TV2 viste i starten af marts 2016, og som TV2-nyhederne de følgende uger fulgte op på flere gange. Dokumentaren fulgte efter nogle historier på TV2 i slutningen af februar om Vold og trusler fra familien (21/2) og Frygt for vold (22/2), der satte fokus på hvordan unge i "indvandrerfamilier" udsættes for vold og trusler fra deres egne familiemedlemmer.

Fælles for historier om Grimhøj-moskeen og de unge i "indvandrerfamilierne" er, at det er historier, TV2 selv har sat på dagsorden. Historierne bygger på journalisternes egen research, og der benyttes en hel del kilder fra "indvandremiljøet", hvoraf flere enten er filmet med skjult kamera eller fremtræder anonymt med forvrænget stemme.

Tv-dokumentaren *Moskeerne bag sløret* sætter også sit præg på resten af medierne, der i stor stil sætter dokumentarens problematikker på dagsordenen og følger de politiske debatter, der fulgte i kølvandet herpå. Samlet set optræder over 25 % af alle undersøgelsens ikke-vestlige minoritetskilder i historier i forlængelse forbindelse med Tv-dokumentaren.

3.6 Hvilke emner skriver medierne om?

Undersøgelsens 1190 artikler er alle blevet kodet for hvilke emner, der behandles i artiklen. Det har været muligt at kode for op til tre forskellige emner.

Overordnet er mediernes samlede top-tre:

- 20,3 % "Politik"
- 19,8 % "Kriminalitet og retssager"
- 17,6 % "Kultur, underholdning sport"

Samlet set optræder over 25 % af alle undersøgelsens ikke-vestlige minoritetskilder i historier i forlængelse forbindelse med Tv-dokumentaren.

Tabel 7 : Artikler fordelt på emner

EMNE	ANTAL	ANDEL
Politik og regering (landspolitik)	242	20,3%
Kriminalitet og retssager	236	19,8%
Kultur, underholdning og sport	209	17,6%
Sundhed og sygehuse	169	14,2%
Udlændinge, indvandrere og integration	161	13,5%
Sociale forhold	83	7,0%
Forbrugerstof og privatøkonomi	79	6,6%
Kommunal- og regionalpolitik	64	5,4%
Terror	62	5,2%
Arbejdsmarked	58	4,9%
Miljø og klima	57	4,8%
Erhverv, handel og eksport	54	4,5%
Lovgivning	46	3,9%
Religion, værdier og trossamfund	44	3,7%
Folkeskole og ungdomsuddannelser (gym. og tekniske skoler)	42	3,5%
DK's økonomi, skat og betalingsbalance	40	3,4%
Forskning og viden	39	3,3%
Bolig	33	2,8%
Foreningsliv, frivilligt arbejde og sociale bevægelser	32	2,7%
Regioner og kommuner	28	2,4%
Videregående uddannelser	24	2,0%
Militær og forsvar	17	1,4%
Landbrug	16	1,3%
Daginstitutioner og børnepasning	15	1,3%
Ældre	10	0,8%
Andet	37	3,1%
Emneregistreringer i alt	1897	159,4%
Artikler og indslag i alt	1190	100,0%

3.7 Kilderreservater – minoritets- og majoritetskilder fordelt på stofområder

I undersøgelsen fra 2012 var en af hovedkonklusionerne, at ikke-vestlige minoriteter var klumpet sammen i særlige nyhedsreservater. I 2011 var hele 48% af de ikke-vestlige kilder at finde i historier om "Udlændinge, indvandring og integration", mens 32 % optrådte i historier om "Kriminalitet og retssager". Etnisk danske majoritetskilder spredte sig derimod over flere stofområder med den største kildekonzentration på 23 % i det politiske stof i kategorien "Politik og regering".¹

I 2016 er billedet forskudt lidt (se Tabel 8), men der er stadig tydelige nyhedsreservater for de ikke-vestlige kilder. Her er der tre hovedemner, hvor den største andel af minoritetskilder optræder:

- 30 % "Udlændinge, indvandring og integration"
- 18 % "Religion, værdier og trossamfund"
- 12 % "Kriminalitet og retssager" + (5% "Terror")

Majoritetskildernes top-tre stofområder er derimod:

- 17 % "Politik"
- 11 % "Kriminalitet og retssager."
- 9 % "Sundhed og sygehuse" + 9 % "Udlændinge, indvandring og integration"

Men følger man kilderne fremfor nyhederne (som jo kan kodes for flere emner), så er det tydeligt, at minoritetskilderne er markant tilstede i netop de tre stofområder:

Andel af minoritetskilder, der optræder i top-tre stofområder:

- 60 % "Udlændinge, indvandring og integration"
- 36 % "Religion, værdier og trossamfund"
- 30 % "Kriminalitet og retssager" + "Terror"

De tre stofområder vil blive behandlet særskilt i det efterfølgende.

¹ OBS. En del af forskellen fra 2012-rapporten beror også på, at vi har ikke har grupperet emnerne som i den forrige rapport. Her var Kriminalitetskategorien en samling af både "Kriminalitet- og retssager", "Terror" og "Lovgivning". Særligt emnet "Lovgivning" forvanskede billedet, da denne indeholder historier, der behandler al slags lovgivningsarbejde. F.eks. har vi i materialet en række artikler kodet under "Lovgivning", som handler om kystsikring. Derfor har vi valgt at dele emnerne op.

Tabel 8 : Etniske grupperinger fordelt på emner

EMNE	ETNISK DANSK		VESTLIG		IKKE-VESTLIG		VED IKKE	
	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Politik og regering (landspolitik)	17%	703	25%	5	8%	15	4%	1
Kriminalitet og retssager	11%	453	15%	3	12%	22	44%	11
Kultur, underholdning og sport	8%	344	0%	0	6%	12	4%	1
Sundhed og sygehuse	9%	374	5%	1	1%	1	4%	1
Udlændinge, indvandrere og integration	9%	378	5%	1	30%	58	4%	1
Sociale forhold	5%	216	0%	0	6%	12	0%	0
Forbrugerstof og privatøkonomi	4%	161	0%	0	1%	1	0%	0
Kommunal- og regionalpolitik	3%	126	0%	0	2%	3	4%	1
Terror	3%	129	10%	2	5%	9	20%	5
Arbejdsmarked	3%	146	5%	1	2%	3	0%	0
Miljø og klima	3%	124	0%	0	1%	1	0%	0
Erhverv, handel og eksport	3%	129	5%	1	1%	2	0%	0
Lovgivning	2%	98	10%	2	1%	2	0%	0
Religion, værdier og trossamfund	2%	69	5%	1	18%	35	8%	2
Folkeskole og ungdomsuddannelser (gym. og tekniske skoler)	3%	123	5%	1	4%	8	0%	0
DK's økonomi, skat og betalingsbalance	2%	81	5%	1	1%	1	0%	0
Forskning og viden	2%	67	0%	0	0%	0	0%	0
Andet	2%	89	5%	1	1%	1	4%	1
Bolig	2%	75	0%	0	0%	0	0%	0
Foreningsliv, frivilligt arbejde og sociale bevægelser	1%	62	0%	0	1%	1	0%	0
Regioner og kommuner	2%	81	0%	0	2%	3	0%	0
Videregående uddannelser	1%	59	0%	0	1%	1	4%	1
Militær og forsvar	1%	22	0%	0	0%	0	0%	0
Landbrug	1%	43	0%	0	0%	0	0%	0
Daginstitutioner og børnepasning	1%	38	0%	0	0%	0	0%	0
Ældre	1%	41	0%	0	0%	0	0%	0
Række total (respondenter)	100%	4231	100%	20	100%	191	100%	25

Note: Kodningsskemaets emnekategori muliggør at kode for op til tre forskellige emner, som nyhedshistorien berører.

3.8 Udlændingestoffet er minoritetskilders hjemme- og udebane

Det er indenfor emnet "Udlændinge, indvandring og integration", at den største koncentration af ikke-vestlige minoritetskilder kan findes. Hele 58 af de 97 ikke-vestlige kilder findes blandt andet indenfor dette emne, altså 60 %. Ligeledes er der en stor koncentration af ikke-vestlige kilder at finde i spørgsmål om "Religion, værdier og trossamfund". Da en enkelt artikel kan kodes for op til tre emner er der også kilder, der optræder i historier, hvor disse kategorier overlapper og altså både handler om integration og religion.

Undersøgelsen viser hermed, at når nyhedsmedier og journalister finder det interessant at inddrage ikke-vestlige borgere i nyhedsbilledet, så er det indenfor emner, der på den ene eller anden måde berører aspekter, hvor minoriteterne afviger fra majoritetskulturen. Det samme kan siges at gælde for den tredje hyppigste emnekategori for ikke-vestlige kilder, nemlig "Kriminalitet og retssager".

Sat på spidsen er etniske minoriteter hovedsageligt tilstede i historier, som netop sætter fokus på forskelle mellem minoriteten og majoriteten i samfundet. De er tilstede i nyhedsbilledet som netop minoritetsborgere, der i spørgsmål om integration, religion og kriminalitet er ekskluderet fra samfundet og den etnisk danske majoritet.

Men selvom integrationsstoffet er det emne, hvor etniske minoriteter oftest optræder, så er det dog alligevel domineret af majoritetskilder. I emnet "Udlændige, indvandring og integration" er der således over seks gange så mange etnisk danske kilder ($n=378$) som etniske minoritetskilder ($n=58$). Der er altså langt flere nyhedskilder, der taler om udlændige og integration end etniske minoriteter, der selv bliver hørt.

Når man ser på hvilke kildetyper, der optræder flest af i udlændingestoffet (tabel 9), så ses det, at stofområdet primært trækker på politiske kilder og kun 12 % almindelige borgere – hvor man finder størstedelen af minoritetskilderne (Undersøgelsens generelle kildefordeling på kildetyper behandles senere).

Undersøgelsen viser hermed, at når nyhedsmedier og journalister finder det interessant at inddrage ikke-vestlige borgere i nyhedsbilledet, så er det indenfor emner, der på den ene eller anden måde berører aspekter, hvor minoriteterne afviger fra majoritetskulturen

Tabel 9 : Oftest forekommende kildetyper i udlændingestoffet

KILDETYPE	ANDEL	ANTAL
Politiker (Folketing, byråd, regionsråd)	33%	145
Regering (ministre samt politikere fra regeringspartier)	13%	58
Organisationsperson (repræsentant for eller ansat i organisation)	13%	58
Borger uden portefølje (privatperson, der ikke optræder i sin egenskab af andet end sig selv)	12%	54
Embedsmand (repræsentant for eller ansat i offentlig institution, myndighed eller virksomhed)	9%	40
Kilder i udlændingestoffet i alt	81%	438

3.9 Det politiske stof er majoritetskildernes domæne

Dette forstærkes af et andet træk, som undersøgelsen afslører, nemlig hvilke andre emner, som historier i integrationsstoffet knyttes til. Kodningen tillod, at en artikel kunne kodes for op til tre forskellige emner, og ser man på, hvilke emner langt de fleste historier i kategorien "Udlændige, indvandring og integration" sammenkædes med, så fremstår det politiske stof, som det klart mest fremtrædende emne fulgt af de to andre emner fra minoritetskildernes top tre, nemlig "Religion, værdier og trossamfund" samt "Kriminalitet og retssager".

Tabel 10 : Emner der oftest knyttes til historier om "Udlændige, indvandring og integration"

EMNER, SOM KÆDES SAMMEN MED EMNET "UDLÆNDIGE, INDVANDRERE OG INTEGRATION" ¹	
Politik og regering (landspolitik) og Lovgivning	65
Religion, værdier og trossamfund	27
Kriminalitet og retssager	17

¹ For den fulde oversigt om sammenkædning af emner, se bilagsrapporten

Udlændingestoffet ses altså i høj grad som et politisk emne, men netop det politiske stof er karakteriseret ved næsten udelukkende at anvende etnisk danske kilder. Jf. Tabel 8 Så der er i alt 703 etnisk danske kilder at finde i det landspolitiske stof, men kun 20 etniske minoritetskilder (heraf fem vestlige og 15 ikke-vestlige).

Majoritetskilder udgør altså 97 % af kilderne i det politiske stof.

Så når spørgsmål om udlændinge, indvandring og integration gøres til genstand for politisk diskussion er de etniske minoriteter praktisk talt ekskluderet som kilder. Den politiske diskussion af samfundsmæssige forhold, der i høj grad berører og vedrører minoriteterne, er altså ensidigt forbeholdt etnisk danske kilder.

Baggrunden herfor er til dels at finde i praksissen for den politiske journalistik, der er meget centreret om politiske kilder, der findes på Christiansborg suppleret med repræsentanter for de mest indflydelsesrige interesseorganisationer. Både Christiansborg og interesseorganisationernes ledelser er kendetegnet ved en meget lav andel af personer med etnisk minoritetsbaggrund.

Så på det punkt afspejler medierne det faktum, at den politiske beslutningsproces om de etniske minoriteters position i samfundet, alt overvejende, finder sted i en kreds af etnisk danske beslutningstagere.

3.10 Religion som minoritetsnyheder

Religion er i meget høj grad et emne, der synes at bringe minoritetskilder på nyhedsmediernes dagsorden. Ud af de i alt 97 ikke-vestlige minoritetskilder optræder 35 (se Tabel 8) i nyheder, der blandt andet er kodet under emnet "Religion". Derved er 36 % af minoritetskilderne relateret til historier om religion. For etnisk danske kilder er religion et langt mere perifert emne. Ud af de i alt 2557 etnisk danske kilder optræder kun 69 i nyheder om religion (Tabel 8). Derved er knap 3 % af de etnisk danske kilder relateret til spørgsmål om religion.

Religion er i meget høj grad et emne, der synes at bringe minoritetskilder på nyhedsmediernes dagsorden.

Kaster man et blik på de historier, der falder under emnet "Religion, værdier og trossamfund", så er emnet stort set ensbetydende med historier, der diskuterer Islam i Danmark. Undtaget er få historier, f.eks. knyttet til påsken, men langt den overvejende del af artiklerne kaster en problematisk vinkel på Islam. Mange historier er her knyttet til *Moskeer bag sløret* og alle de opfølgende historier, som både TV2 og andre medier bragte ugerne efter. Historierne stiller spørgsmål ved imamers indflydelse og uddannelse, kvinder og børns retsstilling i muslimske miljøer m.m. Ligeledes findes en række historier om radikaliserings og terrorisme i kølvandet på historien om "Kundby-pigen" – en terrorsag fra Vestsjælland, der kom frem i 2016. Endelig er der et stort fokus på "frikadelle-krigen", hvor spørgsmålet om, hvorvidt daginstitutioner skal servere svinekød eller ej, gentagende gange sættes på dagsordenen.

Samlet for alle de forskellige måder, Islam kommer på dagsordenen, er, at historierne rejser kritik ved religionen og dens position i Danmark. Islam kædes sammen med brud på dansk lov (kvinder og børns rettigheder) på danske værdier og traditioner (fx *madkultur*) og endog på landets sikkerhed, når unge radikaliseres til islamistiske terrorister.

Ovenstående gennemgang beror kun på emner og overskrifter for de kodede artikler. Hvis man næranalyserede artiklerne er det muligt, at man ville finde en række kilder, der var positivt stemt over for såvel Islam, muslimer som idéen om Danmark som et multikulturelt og - religiøst samfund, men det er kritikken af Islam i Danmark, der i første omgang har sat historierne på dagsordenen.

Samlet for alle de forskellige måder, Islam kommer på dagsordenen, er, at historierne rejser kritik ved religionen og dens position i Danmark. Islam kædes sammen med brud på dansk lov på danske værdier og traditioner og endog på landets sikkerhed, når unge radikaliseres til islamistiske terrorister

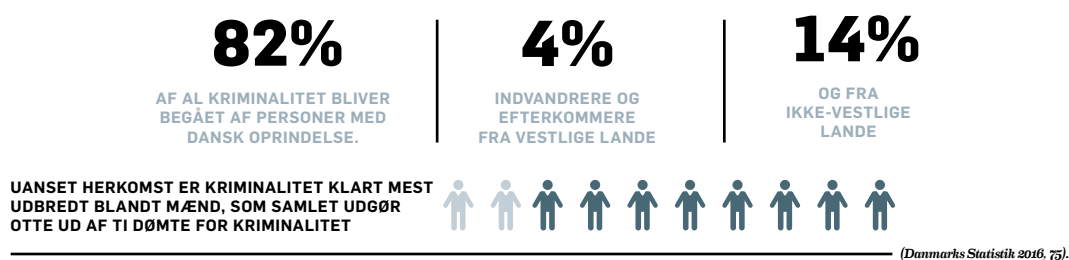
3.10 Kriminalstoffet og etniske minoriteter

Som det fremgik af tabel 8 så er det i emnet "Kriminalitet og retssager", at tredje flest (12 %) af de ikke-vestlige minoritetskilder optræder. Ligeledes findes 5 % af de ikke-vestlige kilder i artikler om emnet "Terror", der ofte kobles til kriminalstoffet. Men målt på antallet af etniske minoritetskilder, der i alt optræder i disse to stofområder så er det 29 kilder – altså 30 % af de ikke-vestlige minoritetskilder, der kan findes i kriminalstoffet.

Samtidig er det i det hele taget kriminalstoffet, der skrives næst-flest artikler indenfor – kun overgået af emnet "Politik og regering". Derfor er der også rigtig mange majoritetskilder at finde i kriminalstoffet.

Spørgsmålet er så, om der er åbenlyse forklaringer herpå og om f.eks. de etniske minoriteter er overrepræsenterede i kriminalitetsstatistikkerne.

Danmarks Statistik har også undersøgt dette aspekt i rapporten "Indvandrere i Danmark 2016" og opsummerer:

I forhold til den samlede andel af etniske minoriteter i Danmark, (tabel 1) så er der en overrepræsentation af personer med minoritetsbaggrund i kriminalitetsstatistikken. I rapporten fra Danmarks Statistik udspecificeres og standardiseres disse tal yderligere efter alder, herkomst, sociale forhold m.m. Samlet er det særligt blandt unge mænd fra i særdeleshed Libanon (palæstinensere), Marokko og Somalia, at kriminalitetsfrekvensen er høj.

Men i hvilken grad kan man så tale om, at de etniske minoriteters synlighed i mediernes kriminalitetsstof afspejler minoriteternes andel af lovovertrædelser?

Svaret er ikke helt lige til. Her må man nemlig også se på, hvilke kilder der hyppigst optræder i kriminalstoffet. Undersøgelsen tæller kilder, der enten direkte eller indirekte udtaler sig i nyhederne. Retsreportager og dækning af kriminalsager gør i stor grad brug af kilder som politi, anklagere og forsvarere til at fortælle om kriminalsagerne, deres efterforskning, retssagens forløb og domsafsigelse osv.

Vi har ikke i denne rapport tal herfor, men det er plausibelt at udlede, at kildegruppen af ledende politifolk, anklagere, dommere og advokater hovedsageligt, om ikke næsten udelukkende, udgøres af etnisk danske personer.

¹ Renset for dobbeltkodning mellem de to kategorier.

Tabel 11: De oftest forekommende kildetyper i Kriminalstoffet

KILDETYPE	ANDEL	ANTAL
Borger uden portefølje (privatperson, der ikke optræder i sin egenskab af andet end sig selv)	25%	122
Embedsmand (repræsentant for eller ansat i offentlig institution, myndighed eller virksomhed)	23%	112
Politiker (Folketing, byråd, regionsråd)	12%	58
Erhvervsperson (repræsentant for privat virksomhed)	10%	47
Organisationsperson (repræsentant for eller ansat i organisation)	8%	38
Kilder i krimistoffet i alt	77%	489

3.11 Kriminalstoffet og etniske minoriteter

Som det fremgår af en senere oversigt, (tabel 12) så er der næsten ingen minoritetskilder at finde i kategorierne "Embedsmand", "Politiker", "Erhvervsperson" eller "Organisationsperson", men derimod mange etniske minoriteter blandt "borgere uden portefølje" – altså almindelige borgere, der kun repræsenterer sig selv og egen erfaring.

I kriminalstoffet er 25 % af kilderne almindelige borgere, hvilket både kan være tiltalte, ofre og pårørende i kriminalhistorier og retssager samt "vox pops" m.m. Og det er her, vi finder de fleste minoritetskilder.

Overskrifterne for de konkrete historier, hvor minoritetskilder optræder i kriminalstoffet viser, at etniske minoriteter optræder som borgere i f.eks. en række artikler om seksuelle overgreb i relation til historierne om Köln-overgrebene nytårsaften 2016, samt som kilder i verserende danske terrrorsager og historier om vold i "indvandrerfamilier". Ligeledes findes et par artikler, hvor digteren Yahya Hassan citeres i anledning af den dom, han modtog.

Samlet set optræder de ikke-vestlige minoritetspersoner som kilder i kriminalitetshistorier, hvor kriminalitet knyttes til etnicitet, religion, kultur m.m. som terror, æresrelateret vold i "indvandrerfamilier" og nytilkomne flygtninges seksuelle overgreb på tyske/danske kvinder.

Det er ikke muligt at udlede, om etniske minoriteter er overrepræsenteret i kriminalstoffet i forhold til de etniske minoritetspersoners andel af den dømte kriminalitet i Danmark, da det er andre kilder, end de anklagede/dømte, der dominerer i kriminalstoffet. En del af de etniske minoritetskilder optræder f.eks. også som ofre for æresrelateret vold og trusler i "indvandrerfamilier".

Derimod er det tydeligt, at det alt overvejende er ved kriminalitets- og retssager, der eksplicit knyttes til, at det er begået af en etnisk og religiøs minoritet, at vi finder minoritetskilderne, og at 30 % af samtlige minoritetskilder optræder i historier om kriminalitets- og terrorsager.

3.12 Minoritetskilder optræder som minoritetsborgere

Undersøgelsen koder også efter, hvilke kildetyper der anvendes, og hvilken funktion de indtager i forhold til historien.

Overordnet har vi kodet efter en række gængse kildetyper i nyhedsmedierne, og her træder en ganske markant forskel mellem majoritets- og minoritetskilder frem (se Tabel 12).

Over halvdelen - 55 % af de ikke-vestlige nyhedskilder optræder som borgere uden portefølje, men 16 % optræder som kilde på vegne af en organisation. Resten er spredt over forskellige kildetyper.

For etnisk danske kilder er fordelingen en helt anden og mere jævnt fordelt med politikere som den mest anvendte kildetype (23 % + regering 9 %). Ydermere findes 11 % af kilderne blandt embedsfolk og andre 10 % fra erhvervslivet. Derimod er det kun 17 % af de etnisk danske kilder, der optræder som almindelige borgere.

Så mens størstedelen af de etnisk danske kilder kan betragtes som beslutningstagere eller på anden måde indflydelsesrige kilder, så er det slet ikke tilfældet for de ikke-vestlige minoritetskilder, der har indtaget en indflydelsesmæssig marginaliseret position i nyhedsbilledet.

Når vi ydermere har kunnet konstatere, at ikke-vestlige kilder altovervejende findes i nyheder om religion, indvandring og kriminalitet tyder det på, at minoritetskilder sjældent optræder som almindelige borgere, men som netop minoritetsborgere.

Tabel 12 : Etnisk gruppering fordelt på kildetype

KILDETYPE	ETNISK DANSK		VESTLIG		IKKE-VESTLIG		VED IKKE	
	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Regering (ministre samt politikere fra regeringspartier)	9%	222	0%	0	0%	0	5%	1
Politiker (Folketing, byråd, regionsråd)	23%	591	25%	3	3%	3	0%	0
Forsker (offentligt eller privat ansat)	7%	176	8%	1	2%	2	0%	0
Anden ekspert (konsulent, kommentator o.lign., dog ekskl. mediepersoner, der bruges som eksperter)	4%	92	0%	0	6%	6	0%	0
Erhvervsperson (repræsentant for privat virksomhed)	10%	262	0%	0	0%	0	5%	1
Embedsmand (repræsentant for eller ansat i offentlig institution, myndighed eller virksomhed)	11%	275	17%	2	5%	5	5%	1
Organisationsperson (repræsentant for eller ansat i organisation)	10%	268	8%	1	16%	16	10%	2
Kunstner, kulturperson eller 'kendt'	5%	139	8%	1	7%	7	5%	1
Medierepræsentant (journalist eller redaktør for medie)	3%	64	8%	1	1%	1	0%	0
Borger uden portefølje (privatperson, der ikke optræder i sin egenskab af andet end sig selv)	17%	432	25%	3	55%	53	70%	14
Frivilligt socialt eller kulturelt arbejde	1%	17	0%	0	2%	2	0%	0
Andet	1%	19	0%	0	2%	2	0%	0
Total	100%	2557	100%	12	100%	97	100%	20

3.13 Ekspertkilder på minoritetsforhold

Kildens funktion i nyhedshistorien er også udtryk for en anden forskellighed imellem de etniske kildegrupper.

Her har vi fulgt en klassisk skelnen i journalistikken med forskellige kildefunktioner. Partskilder virker i nyhedsjournalistikken som de centrale omdrejningspunkter for historiens bærende konflikt eller problematik. I politisk journalistik er der f.eks. fyldt med partskilder, der ytrer sig for og imod bestemte politiske idéer eller forslag. I undersøgelsen er det også her, at størstedelen af kilderne findes og mest markant for de etnisk danske kilder, hvor 67,3 % er partskilder.

Men ser man på minoritetskilder (såvel vestlige, som ikke-vestlige) så er der faktisk ligeså mange kilder, der optræder som cases som partskilder. I nyhedsjournalistikken er cases almindelige borgere, der kan bruges til at illustrere, hvordan eksempelvis et lovforslag påvirker borgere. Andre gange bruges cases som stemmer fra befolkningen, der udspørges i diverse "vox pops" m.m. Etnisk danske kilder optræder kun i hvert femte tilfælde som case, mens det er næsten hver anden minoritetskilde.

Endelig er der ekspertkilder, som nyhedsjournalistikken bruger til at kaste et uvildigt blik på problemstillinger, diskutere årsager og konsekvenser, vurdere politiske forslag m.m. Her er der i forhold til undersøgelsen i 2012 sket et markant skift i andelen af ikke-vestlige eksperter. I hele 2012-undersøgelsen var der kun én eneste ikke-vestlig ekspertkilde, mens der i 2016-materialet er 13. Procentvis betyder det, at der stort set er en lige stor andel af de etniske danske kilder (12,8%) som af de ikke-vestlige kilder (12,9), der optræder som ekspertkilder.

Tabel 13 : Kildens funktion, fordelt efter etnisk gruppering.

KILDENS ETNICITET KRYDSET MED KILDENS FUNKTION	CASE (ERFARING)		EKSPERT (ERFARING)		PART		TOTAL	
Etnisk dansk	19,8%	505	12,8%	327	67,4%	1720	100%	2552
Vestlig	41,7%	5	16,7%	2	41,7%	5	100%	12
Ikke-vestlig	43,6%	44	12,9%	13	41,2%	40	100%	97
							N=	2661

* Ved ikke-kategorien i etniske oprindelse af fravalgt (n=20). Det samme er Ved ikke-kategorien i kildefunktion (n=5)

Denne vækst i ikke-vestlige ekspertkilder kalder på et nærmere eftersyn. I oversigten over kilde-typer (tabel 12) var det kun to ikke-vestlige kilder, der var anført som forskere, hvilket må betyde, at den ekspertise, medierne efterspørger her, ikke er videnskabelig/akademisk ekspertise, men bunder i andre erfaringer.

Et nærmere blik på de 13 ekspertkilder afslører, at 10 ud af 13 optræder i historier, der handler om udlændinge, religion og/eller kriminalitet. Konkret er det historier i forlængelse af Köln-over-grebene Nytårsaften og *Moskeer bag sløret*, samt spørgsmål om radikaliserings i forlængelse af Kundby-sagen. Her har medierne fundet ikke-vestlige ekspertkilder, hvis ekspertise må formodes at bunde i deres personlige og arbejdsmæssige erfaringer fra og tilknytning til "indvandrer-miljøer" i Danmark.

Udviklingen fra sidste undersøgelse viser altså, at selvom ikke-vestlige kilder begynder at optræde som ekspertkilder og ikke blot cases, så er det igen en særlig minoritetsekspertise, der efterspørges.

Hvad er mediernes rolle?

Undersøgelsen har på forskellige parametre undersøgt, hvordan og hvornår minoritetskilder optræder i nyhedsmediernes indlandsstof. Vi har kunnet konstatere en generel statistisk underrepræsentation af etniske minoriteter i det samlede medie billede, ligesom vi har kunnet konstatere, at når minoritetskilder kommer på dagsordenen er det i helt særlige stofområder og i helt bestemte kildetyper – og funktioner.

Undersøgelsens mest markante resultat er derfor, at minoritetskilder indtager en helt egen rolle som netop minoritetskilder til historier om minoritetsorienterede nyhedsemner.

Hvorfor denne kildepraksis eksisterer, og hvordan den kan forklares er straks et andet spørgsmål, som nærværende undersøgelse ikke kan give endegyldige svar på, men vi vil pege på nogle relevante perspektiver.

4.1 Medierne som spejl af samfundet

Når spørgsmål rejses om, hvorvidt medierne giver en ligelig repræsentation af forskellige samfundsgrupper i medie billedet, så er svaret fra medierne selv ofte: “Vi spejler bare samfundet”, hvormed det menes, at de uligheder der optræder er et spejl af en eksisterende ulighed i samfundet. Argumentationen findes både i diskussioner af kønsrepræsentation (se *Jørndrup og Bentsen, 2016*) og i spørgsmålet om etniske minoriteters repræsentation (se *Schott Og Stenum, 2014*).

På flere punkter kan undersøgelsen bekræfte mediernes egen opfattelse. Særligt ser vi det i fraværet af minoritetskilder blandt de mest brugte kildetyper – nemlig samfundets beslutningstagere (politikere, erhvervsledere og organisationsrepræsentanter). De oftest brugte kilder i nyhedsjournalistikken, viser tidligere undersøgelser, udgøres i høj grad af midaldrende, danske mænd med længere uddannelse (*Skovbjerg og Jørgensen 2006*). Dette forhold understøtter mediernes tese om, at de blot spejler samfundets eksisterende magtforhold i deres udeladelse af etniske minoriteter som kilder i f.eks. det politiske stof. Minoritetskilder er simpelthen fraværende blandt beslutningstagere.

Undersøgelsens mest markante resultat er derfor, at minoritetskilder indtager en helt egen rolle som netop minoritetskilder til historier om minoritetsorienterede nyhedsemner.

4.2 Medierne som medskaber af minoriteternes position i nyhedsbilledet

På andre punkter har vi i undersøgelsen identificeret eksempler på, at medierne ikke blot spejler samfundsforhold og begivenheder i nyhedsbilledet, men at de også aktivt medvirker til at sætte bestemte problematikker på dagsordenen, som har stor betydning for etniske minoriteters placering i nyhedsbilledet. I de nyhedsindslag vi kodede, var en meget stor del af minoritetskilderne anvendt i historier, som medierne selv havde sat på dagsordenen på baggrund af egen-historier og egen research i "indvandrer miljøer". Det er altså ikke en ydre begivenhed som afspejles, men en problematik, som medierne – her primært TV2 – selv rejser. Disse egen-historier var dagsordensættende for såvel andre medier såvel som den politiske debat og gav minoritetskilder en helt særlig rolle som repræsentanter for forskellige dele af et "muslimsk indvandrer miljø" og derved – uanset rolle – ekskluderet fra samfundet som fuldgyltige, ligestillede borgere. Egen-historierne italesætter indvandrer miljøerne som en 'andethed' i modsætning til majoritetens normalsamfund.

Hvorfor det netop er denne type historier om etniske minoriteter, som medierne vælger at satse på, kan undersøgelsen intet sige om, det kræver en helt anden type undersøgelse.

Rapporter refereret i undersøgelsen:

Danmarks Statistik Indvandrere i Danmark Befolkning og valg

ISSN pdf: 1902-8954, ISBN pdf: 978-87-501-2236-4

Udgivet: 25. november 2016 kl. 09:00

Jørgensen, Søren Schultz (2012):

Nydanskere i nyhedsbilledet – En undersøgelse af danske nyhedsmediers inddragelse af indvandrere og efterkommere i indlandsstoffet Kontrabande, Ansvarlig Presse og Ny-dansk Ungdomsråd

Jørndrup, Hanne og Bentsen, Martine (2016):

Who Makes The News - Dansk udgave: Denmark Global Media Monitoring Project 2015 National report. World Association for Christian Communication.

Schott, Taia Nysted og Stenum, Helle (2014):

Betyder det noget? Et ledelsesblik på etnicitet og nyhedsmedier – interviewundersøgelse om nyhedsmedier og etnicitet blandt ledende redaktører og HR-ansvarlige i 17 danske nyhedsmedier. Tribunal og Mix Consult.

Skovbjerg, Annegrete og Jørgensen, Søren Schultz (2006):

Dagspressens kilder – Danske aviskilders syn på journalisters arbejde Kontrabande og CFJE.

Bilagsrapport

I bilagsrapporten findes:

- Den komplette samling af alle de tabeller, som rapporten støtter sig til
- Kodningsanvisninger og -manualer
- Liste over de konkrete medier og dage, der er analyseret